

LAURENT
BINET

Civilizații

Traducere din limba franceză și note de
Claudiu Constantinescu

Partea întâi

SAGA LUI FREYDIS

ERIKSDOTTIR

OKZONE

1. Erik

A fost odată o femeie care se numea Aude Preaînțeleapta, fiica lui Ketill cel cu nasul turtit, și care era regină. Era văduva lui Olaf cel Alb, rege-războinic al Irlandei. La moartea soțului ei, a venit în insulele Hebride, iar apoi în Scoția, unde fiul său, Thorstein cel Roșu, a ajuns la rândul lui rege, după care scoții l-au trădat, iar el a pierit într-o bătălie.

Când a aflat de moartea fiului ei, Aude a luat calea mării cu douăzeci de oameni liberi, pornind spre Islanda, unde a colonizat ținuturile aflate între râurile Nămiaza și Șipotul Skraumei.

Cu ea au sosit mai mulți bărbați nobili care fuseseră luați prizonieri în expedițiile vikinge către Apus și care erau socotiți sclavi.

A fost odată și un bărbat, Thorvald pe numele lui, care plecase din Norvegia din cauza unui omor, împreună cu fiul său, Erik cel Roșu. Erau fermieri, lucrau pământul. Într-o zi, Eyjolf Găinaț, rudă cu un vecin de-ai lui Erik, a ucis niște sclavi de-ai acestuia din urmă, fiindcă provocaseră o alunecare de teren. Erik l-a ucis atunci pe Eyjolf Găinaț. Și l-a ucis și pe Harfn Duelistul.

Așa că a fost izgonit.

El a colonizat Insula Boilor. Și-a lăsat bărnele casei la vecinul său, dar când a venit să le ia înapoi, acesta a refuzat să i le mai dea. S-au bătut și iarăși au murit niște oameni. Erik a fost izgonit din nou de marele sfat din Thorsnes.

Nu mai putea rămâne în Islanda, iar în Norvegia nu se putea întoarce. De aceea a ales să navigheze către țara pe care o zărise fiul lui Ulf Corbul, într-o zi când se abătuse din drum înspre vest. Erik a numit acea țară Groenlanda, zicându-și că oamenii și-ar dori foarte tare să meargă într-un loc cu un nume atât de frumos.

S-a însurat cu Thjodhild, nepoata lui Thörbjorg Piept de Knörr¹, cu care a avut mai mulți fii. Dar a mai avut și o fată, de la o altă femeie. Ea se numea Freydis.

2. Freydis

Despre mama lui Freydis nu știm nimic. Dar Freydis, la fel ca frații ei, moștenise de la tatăl său, Erik, gustul pentru călătorii. Așa că s-a îmbarcat pe o corabie pe care fratele ei vitreg, Leif Norocosul, i-o împrumutase lui Thorfinn Karlsefni, pentru a lua drumul Vinlandei.

Au călătorit spre apus. Au făcut un popas la Markland, apoi au ajuns pe țărmul Vinlandei și au găsit tabăra pe care Leif Eriksson o lăsase în urma lui.

Țara li s-a părut frumoasă și bine împădurită, cu codri care ajungeau până la mare și cu nisipuri albe de-a lungul coastelor. În apropiere erau o sumedenie de insule și de zone cu ape puțin adânci. Ziua și noaptea aveau o lungime ceva mai echilibrată, ca în Groenlanda sau în Islanda.

Dar acolo mai erau și skraelingii, care semănau cu niște troli mai mici. Nu erau unipezi, adică nu aveau un singur picior, așa cum se povestise, dar pielea le era închisă la culoare

---

1. Ambarcațiune vikingă cu vele și vâsle.

și le plăceau țesăturile de lână de culoare roșie. Groenlandezii li le-au dat pe cele pe care le aveau cu ei, primind la schimb piei de animale. Au făcut negoț. Numai că într-o zi, un taur mugind, care-i aparținea lui Karlsefni, a scăpat din țarc și i-a speriat pe skraelingi. Aceștia au atacat atunci tabăra, iar oamenii lui Karlsefni ar fi fost alungați dacă Freydis, înfuriată de fuga lor, n-ar fi luat o sabie ca să se pună în calea atacatorilor. Și-a sfâșiat cămașa de pe ea și s-a lovit cu latul spadei peste sâni, ocarându-i pe skraelingi. Era înnebunită de mânie și-și afurisea tovarășii pentru lașitatea lor. Groenlandezilor li s-a făcut atunci rușine și s-au întors, iar skraelingii, înspăimântați la vederea acelei creaturi planturoase, ieșite din minți, și-au luat tălpășița, risipindu-se care-ncotro.

Freydis era însărcinată și-i sărea țandăra din orice. S-a certat cu doi frați care-i erau asociați. Întrucât voia să pună mâna pe corabia lor, care era mai mare decât a ei, i-a poruncit soțului său, Thorvard, să-i ucidă pe aceștia și pe oamenii lor, ceea ce s-a și împlinit. Freydis le-a ucis nevestele cu un topor.

Iarna trecuse și se apropia vara. Freydis însă n-a îndrăznit să se întoarcă în Groenlanda, fiindcă se temea de furia ce urma să-l cuprindă pe fratele ei Leif când avea să afle că se făcea vinovată de omor. Pe de altă parte, simțea că oamenii nu mai aveau încredere în ea și că nu mai era binevenită în tabără. A echipat, așadar, corabia celor doi frați ai ei, după care, alături de bărbatu-său, a imbarcat vreo câțiva oameni, plus vite și cai. Cei rămași în micuța colonie din Vinlanda au răsuflat ușurați văzând-o că pleacă. Înainte însă de-a ieși din nou pe mare, le-a spus: „Eu, Freydis Eriksdottir, jur c-am să mă întorc“.

Au pornit-o către miazăzi.

3. Sudul

Knörrul cu punți întinse a mers de-a lungul coastei. A venit o furtună, iar Freydis s-a rugat la zeul Thor. Corabia a fost cât pe ce să se zdrobească de stâncile falezei. Cuprinse de groază, animalele de la bord loveau atât de tare din picioare, încât oamenii au fost pe punctul de a le arunca în apă, temându-se că le-ar putea scufunda nava. Până la urmă însă, furia zeului s-a domolit.

Călătoria a durat mai mult decât își imaginaseră ei. Echipajul nu găsea niciun loc unde să acosteze, întrucât falezele erau prea înalte, iar când dădeau peste câte o plajă, aceasta era plină de skraelingi care-și agitau amenințător arcurile și azvârleau în ei cu pietre. Era prea târziu ca s-o mai apuce spre răsărit și Freydis nu voia cu niciun chip să facă cale-ntoarsă. Bărbații prindeau pește ca să se hrănească, iar pentru că unii băuseră apă din mare, s-au îmbolnăvit.

În mijlocul vâsleșilor, între două bănci, într-o zi în care niciun fir de vânt dinspre nord nu le venea în ajutor, umflându-le pânzele, Freydis a născut un copil mort, căruia a ținut să-i pună numele Erik, după bunicul ei, și pe care l-a înapoiat mării.

În cele din urmă, au găsit un golf unde să acosteze.

4. Țara Aurorei

Apa era atât de mică, încât au putut merge pe picioare până la plaja cu nisip. Aduseseră cu ei tot felul de animale. Era un ținut frumos. N-aveau altă grijă decât să-l exploreze.

Au găsit acolo pășuni și păduri cu copaci destul de răsfirați. Vânat era din belșug. Râurile gemeau de pești. Freydis și tovarășii săi au hotărât să facă o tabără aproape de coastă, la adăpost de vânt. N-au dus lipsă de provizii, așa că s-au gândit să rămână acolo peste iarnă, căci se așteptau ca iernile să fie mai ceva mai blânde, sau măcar mai scurte decât în țara lor natală. Cei mai tineri se născuseră în Groenlanda, ceilalți veneau din Islanda ori din Norvegia, precum tatăl lui Freydis.

Într-o bună zi însă, pătrunzând ceva mai adânc în interiorul aceluși ținut, au descoperit un câmp cultivat. Erau niște parcele cu plantații frumos aliniate, între care și spice de orz auriu, cu boabe suculente și cronțănitoare. Așa și-au dat seama că nu erau singuri.

Au vrut și ei să cultive orz cronțănitor, dar nu știau cum să facă.

Peste câteva săptămâni, mai mulți skraelingi se iviră pe culmea dealului cu vedere la tabăra lor. Erau mari și bine clădiți, cu pielea unsuroasă și cu niște dungi lungi și negre pictate pe față, lucru care i-a speriat pe groenlandezi, numai că de astă dată nimeni n-a mai îndrăznit să miște în prezența lui Freydis, de teamă să nu fie luat de laș. Altminteri, skraelingii părea nu atât ostili, cât mânați de o anume curiozitate. Unul dintre groenlandezi a vrut să le dea un mic topor, ca să-i îmbuneze, dar Freydis l-a oprit, oferindu-le în schimb, cu mâna ei, un colier de perle și o broșă de fier. Skraelingii păreau să aprecieze foarte tare acest din urmă dar; și l-au trecut din mână în mână, și l-au disputat, după care Freydis și tovarășii săi au înțeles că voiau să-i poftescă în satul lor. Numai Freydis a acceptat invitația. Bărbatul ei dimpreună cu ceilalți au rămas în

tabără, nu fiindcă le era teamă de necunoscut, ci, dimpotrivă, pentru că înainte, într-o situație asemănătoare, se aflaseră la un pas de moarte. Au desemnat-o pe Freydis ca emisar și delegat al lor, lucru care a făcut-o să râdă, întrucât își dăduse seama că niciunul dintre ei n-avea de fapt curajul s-o însoțească. I-a ocărât din nou, însă de astă dată rușinea n-a mai avut niciun efect. Așa că i-a urmat singură pe skraelingi, care i-au uns pielea albă și părul-i roșcat cu seum de urs, după care s-au afundat împreună cu ea prin mlaștini, într-o barcă scobită dintr-un trunchi de copac. Puteau încăpea cu ușurință zece oameni în ea, atât de groși erau copacii în ținutul acela. Barca s-a îndepărtat, iar Freydis a dispărut laolaltă cu skraelingii.

Trei zile și trei nopți au așteptat-o să se întoarcă, dar nimeni nu a pornit în căutarea ei. Nici chiar bărbatul ei, Thorvard, n-ar fi îndrăznit să se aventureze prin mlaștinile acelea.

Apoi, în cea de-a patra zi, Freydis s-a întors cu o căpetenie skraelingă, care purta niște podoabe vii colorate în jurul gâtului și la urechi. Avea părul lung, dar ras pe o parte, și greu se putea închipui un om de o statură mai impunătoare.

Freydis le-a zis tovarășilor ei că aici e Țara Aurorei și că skraelingii locului își spun Poporul Luminii Dintâi. Ei se aflau în război cu un alt popor, care trăia mai la vest, iar Freydis era de părere că trebuiau ajutați. Când tovarășii ei au întrebat-o cum de le înțelesese limba, ea le-a răspuns râzând: „Păi, poate că și eu sunt o *völva*“.

Apoi l-a chemat pe bărbatul care vruse să le ofere skraelingilor toporul său și de astă dată l-a pus să i-l dea sachelului care o însoțea (căci așa își numeau ei căpeteniile).

Nouă luni mai târziu, Freydis avea să nască o fată pe care o va numi Gudrid, ca pe fosta ei cumnată, nevasta lui Karlsefni, văduva lui Thorstein Eriksson, pe care întotdeauna o urâse (dar nu are rost să vorbim despre oameni care nu vor avea niciun rol în această sagă).

Micuța colonie s-a instalat în vecinătatea satului skraelingilor și, nemulțumite de o coabitare fără interacțiune, cele două grupuri s-au intrajutorat. Groenlandezii i-au învățat pe skraelingi să caute fier în mlaștinile cu turbă și să-l lucreze pentru a face din el topoare, lănci sau vârfuri de săgeți. În felul acesta, skraelingii s-au putut înarma eficient pentru a-și înfrânge dușmanii. În schimb, ei i-au învățat pe groenlandezi să cultive orz cronțanitor, înfigând grăunțele în mici grămăjoare de pământ, alături de fasole și de dovleac, pentru ca vrejurile lor să se răsucescă în jurul tulpinilor înalte. În felul acesta, ei puteau să-și facă stocuri pentru iarnă, când vânatul avea să cam lipsească. Groenlandezii nu voiau nimic altceva decât să rămână în această țară. Ca dovadă de prietenie, le-au dăruit skraelingilor o vacă.

Numai că s-a întâmplat ca vreo câțiva skraelingi să se îmbolnăvească. Unul dintre ei a fost cuprins de fierbințeli și a murit. După aceea n-a durat mult și oamenii au prins să moară unii după alții. Groenlandezilor li s-a făcut atunci frică și au vrut să plece, însă Freydis nu era de acord. Degeaba îi explica tovarășii săi că mai devreme sau mai târziu molima avea să ajungă și la ei, ea refuza să abandoneze satul pe care-l construiseră, insistând pe faptul că acolo găsiseră pământ roditor și că nimic nu le garanta că în altă parte ar mai întâlni niște skraelingi prietenoși, cu care să poată face negoț.

Numai că sachelul cel lat în umeri a fost atins la rândul lui de boală. Când a dat să intre în casă, care era un dom clădit pe niște stâlpi încovoiați, acoperiți cu fâșii de scoarță de copac, a văzut niște morți necunoscuți, împrăștiați pe prag, și un fel de val imens măturând satul său și pe cel al groenlandezilor. După ce vedenia s-a risipit, omul s-a culcat, arzând de febră, și a cerut să meargă cineva după Freydis. Când aceasta a venit la căpătâiul său, el i-a spus la ureche câteva cuvinte, încet, ca numai ea să le priceapă, declarând însă apoi sus și tare, pentru ca toată lumea să audă, că fericiți sunt cei care se simt acasă oriunde pe acest pământ și că darul fierului, pe care călătorii l-au făcut popoului său, n-o să fie niciodată uitat. I-a vorbit lui Freydis despre situația ei și i-a zis că va avea un destin măreț, la fel ca fiul său. Apoi, sleit de puteri, s-a prăbușit. Ea l-a vegheat toată noaptea, însă dimineața trupul lui era rece. Atunci, ea s-a întors la tovarășii săi și le-a spus: „Haideți, acum, trebuie încărcate vitele pe knörr“.

5. Cuba

Freydis încă nu se gândea decât să coboare mai spre sud. Au mers de-a lungul coastelor vreo câteva săptămâni, așa încât nu mai aveau de niciunele la bord și nu se puteau bizui decât pe pescuit și pe apa de ploaie; dar de fiecare dată când li se părea că au dat peste un teren propice, Freydis se opunea acostării, lucru care a stârnit mai întâi nervozitatea, apoi neîncrederea, iar în cele din urmă furia tovarășilor săi. Freydis le spunea: „Vreți să ajungeți iarăși în pericol de

moarte? Vreți ca vreun uniped să vă străpungă pânțele cu o săgeată?” (Fiindcă așa murise celălalt frate vitreg al său, Thorvald, fiul lui Erik, și era convinsă că toți își aminteau de acel episod funest.). „Ne vom duce călătoria până la capăt sau vom muri pe mare, dacă asta e damblaua lui Njord sau vrerea lui Hel.” Nimeni nu știa însă care era capătul de care vorbea Freydis.

Până la urmă, au găsit o bucată de pământ, care era probabil o insulă. Simțind că nu va mai putea stăvili multă vreme nerăbdarea tovarășilor săi, Freydis a acceptat să acosteze.

Knörrul a pătruns pe un fluviu minunat. Pe întreaga zonă de coastă pe care au străbătut-o ca să ajungă la uscat, au găsit o apă nespuns de limpede.

Nu mai văzuseră niciodată un tărâm atât de frumos. În apropierea fluviului erau numai pomi înverziți, fiecare cu florile și fructele soiului său. Fructele aveau un gust încântător. O sumedenie de păsări mai mari sau mai mici cântau încetișor. Frunzele copacilor erau atât de mari încât puteai acoperi casele cu ele. Iar terenul era foarte nivelat.

Freydis a sărit pe uscat. A ajuns la niște case care păreau de pescari, dar cei ce le locuiau au luat-o la goană îngroziți. Într-una dintre ele, a dat peste un câine care nu lătra deloc.

Groenlandezii au debarcat animalele, iar skraelingii, nedumeriți la vederea cailor, și-au făcut din nou apariția. Erau goi și mici de statură, dar bine legați la trup; aveau pielea închisă la culoare și părul negru. Freydis s-a apropiat de ei, socotind că o femeie însărcinată le-ar putea câștiga încrederea. I-a propus unuia să urce pe cal și l-a purtat în jurul satului mergând pe lângă el, cu hățurile în mână. Skraelingii

tare s-au mai înveselit atunci și s-au minunat. Le-au oferit hrană oaspeților și i-au primit în casele lor. I-au îmbiat de asemenea cu niște frunze răsucite, pe care le aprindeau la foc și le duceau apoi la gură, ca să tragă fumul în piept.

Așa se face că Freydis și tovarășii săi au rămas cu ei, iar satul skraelingilor a devenit satul lor. Și-au construit propriile case după modelul celor ale gazdelor lor, rotunde și acoperite cu paie. Au construit și un templu întru cinstirea lui Thor, cu stâlpi și bârne de lemn. Skraelingii le-au arătat cum să scoată apa din nucile uriașe, care creșteau în copacii cu frunze imense, căci apa aceea era nespus de gustoasă. I-au învățat cum se numeau unele și altele: astfel, orzul cel cronțănitor se chema *porumb* în limba lor. Le-au arătat cum să doarmă în niște plase care se întindeau între doi copaci și care se numeau *hamace*. Atât de cald era în tot timpul anului încât cei de-ai locului nu știau ce-i aia zăpadă.

Acolo a născut Freydis. Soțul ei, Thorvard, a tratat-o pe Gudrid ca pe propria lui fiică, iar asta a înduioșat-o pe Freydis. Ea a început să se poarte cu Thorvard mai puțin aspru decât o făcuse până atunci.

Skraelingii au ajuns buni călăreți și au învățat să lucreze fierul. Groenlandezii au învățat să recunoască animalele și să tragă cu arcul. Se găseau acolo broaște țestoase și tot felul de șerpi, precum și șopârle cu solzii tari ca piatra și cu botul alungit. Pe cer zburau vulturi cu capul roșcat.

Cele două grupuri s-au amestecat atât de bine încât s-au născut și alți copii. Unii aveau părul negru, alții blond sau roșu. Și înțelegeau ambele limbi ale părinților.

Numai că din nou skraelingii au fost loviți de febră și au murit. Cum ei scăpau neatinși, groenlandezii și-au dat seama că n-aveau a se teme de acea molimă, dar că ei

o aduseseră. Și-au dat seama că ei erau molima. Oamenii nordului le-au făcut defunțiilor morminte și pe ele au gravat rune. S-au rugat la Thor și la Odin. Cu toate acestea, skraelingii continuau să se îmbolnăvească. Groenlandezii s-au gândit că, dacă mai zăboveau mult acolo, gazdele lor aveau să piară în întregime, iar ei aveau să rămână singuri. Li s-a făcut milă. Fără mare tragere de inimă, au hotărât să plece din nou la drum. Au demontat templul lui Thor ca să-l ia cu ei, dar le-au lăsat skraelingilor câteva animale, ca dar de rămas-bun.

După plecarea lor, febra n-a încetat. Skraelingii au continuat să moară, ajungând la un pas de extincție. Supraviețuitorii s-au împrăștiat în celelalte colțuri ale insulei, cu tot cu animale.

6. Chichén Itzá

Despre Freydis trebuie spus acum că s-a îndreptat spre apus, mergând de-a lungul coastelor cu fiica sa, Gudrid, precum și cu soțul său, Thorvard, și cu tovarășii lor. S-au convins că ținutul pe care-l lăsau în urmă era într-adevăr o insulă, iar apoi, după cum îi era obiceiul, Freydis a vrut s-o ia către miazăzi. Tovarășii săi însă refuzau să mai navigheze chiar și o singură zi fără să știe încotro se îndreaptă, așa că Freydis le-a propus să arunce în mare bârnele templului lui Thor, pentru ca acestea să le arate drumul de urmat. Ea le-a spus că vor debarca pe acel pământ spre care Thor le va împinge bârnele. De cum s-au îndepărtat de corabie, bârnele au fost conduse către tărâmul aflat cel mai la apus,

iar oamenilor de pe corabie li s-a părut că acestea nu se deplasau chiar atât de încet pe cât se așteptau ei. După aceea, briza mării s-a întetit; au ridicat pânzele în dreptul capului unei insule pe care au numit-o Insula Femeilor și au pornit-o înspre apus. Apoi au dat de un ținut întins, care părea a fi mai mult decât o insulă, și au intrat într-un fiord. Au văzut că acesta era nesfârșit în lungime și lățime și mărginit pe fiecare parte de munți foarte înalți. Freydis i-a dat fiordului numele fiicei sale. Apoi, au explorat locurile și au descoperit că Thor atinsese cu bărnele pământul, pe un promontoriu ce înainta în mare în partea de miazănoapte a golfului.

Acolo se afla un râu nu prea adânc, pe care knörrul a putut să intre mulțumită pescajului său destul de mic. Au urcat pe râu până la un sat. Era târziu și, cum soarele stătea să apună, Freydis și-a condus oamenii pe bancurile de nisip de pe celălalt mal. A doua zi, mai mulți skraelingi au venit cu o barcă; le-au adus găini cu capul roșcat și niște porumb, dar abia cât să ajungă pentru prânzul câtorva oameni, și le-au spus să ia merindele și să se pornească la drum. Numai că, de astă dată, groenlandezii voiau să rămână, căci Thor le indicase acel loc. Atunci skraelingii s-au întors în straja de luptă, înarmați cu arcuri și săgeți, cu sulite și scuturi. Groenlandezii, prea osteniți ca să mai fugă, au ales să se bată. Au fost însă repede depășiți de mulțimea skraelingilor, care au rănit zece dintre ei și i-au luat pe toți prizonieri.

I-ar fi măcelărit pe loc dacă sub ochii lor nu s-ar fi petrecut un fapt neașteptat. Unul dintre groenlandezi, care lupta călare, a căzut din șa, lucru care i-a speriat grozav pe skraelingi, făcându-i să urle îngroziți. Într-adevăr, aceștia crezuseră că bietul călăreț și calul erau o singură făptură. Au